

Congrés transdisciplinar

El cos: objecte i subjecte de les ciències humanes i socials

Institució Milà i Fontanals, CSIC
Barcelona, 28-31 de gener de 2009

Tothom té un cos. I si aquest s'entén com a camp de percepció i pràctica, com a condició necessària perquè un mateix actuï en el món, en definitiva com el fonament existencial de la cultura, resulta obvi que disciplines com l'antropologia, la sociologia o la història vegin ara més clar que mai la necessitat de prendre en consideració aquest aspecte de la realitat humana en el qual conflueixen i s'articulen entre si de manera complexa identitats individuals i col·lectives. Per això no ens ha d'estranyar que el cos hagi estat en els darrers anys objecte d'atenció preferent per part de les ciències humanes i socials.

El cos s'ha entès com a imatge de la societat. Sabem però també que el cos constitueix una entitat biològica i social inacabada que requereix un llarg procés d'enculturació abans de ser plenament acceptat a la societat. Hom ha encunyat fins i tot el concepte de *societat somàtica*. Estem parlant, per tant, de complexos processos de socialització, individualització i racionalització del cos. De manera progressiva, la investigació ha anat sotmetent a debat els diversos aspectes de la realitat polièdrica que representa el cos: el cos individual, el polític, el medicalitzat, el sexual, el de consum...

Les investigacions sobre el cos en l'àmbit de les ciències humanes i socials ens demostren que no n'hi ha prou d'analitzar el cos com a artefacte, com a quelcom que pot ser llegit i interpretat. Cal considerar també el cos com a element simbòlic, com un poderós vehicle de significacions socials i, a més, com a participant actiu o agent en el món i, per tant, amb poder per transformar la realitat. No només tenim cossos, sinó que també som aquests cossos, i això fa que puguem parlar de *corporeïtat* amb tot un seguit de patrons sense els quals la nostra experiència més quotidiana seria caòtica i incompreensible.

La *Institució Milà i Fontanals* del CSIC té previst celebrar, el mes de gener del 2009, un congrés transdisciplinar sobre el cos al qual estan convidats a participar els especialistes en ciències humanes i socials, conscients que el cos constitueix un punt privilegiat de reflexió, perquè no hi ha pràctica social en la qual els cossos no tinguin alguna cosa a dir.

Ens interessan les conceptualitzacions sobre el cos, els seus usos i pràctiques socials; les interaccions del cos amb altres cossos i amb el cos social; el cos com a construcció simbòlica, com a objecte de presentació, com a objecte de representació i, en el sentit fenomenològic, com a manera d'*estar en el món*. En definitiva, ens interessa l'estudi de la corporeïtat humana com a fenomen social i cultural, el cos com a veritable *camp de cultura*.

El congrés *El cos: objecte i subjecte de les ciències humanes i socials* centrarà les nostres reflexions a l'entorn de quatre àmbits diferenciats tot i que estretament relacionats entre si:

ÀMBITS DEL CONGRÉS

1. Produccions

Tradicionalment, els estudis sobre el cos s'aferraven a la vella dicotomia natura-cultura. S'entenia el cos com un punt de confluència entre aquestes dues dimensions de la realitat, tot i que prevalia el fet de considerar-lo com la base biològica, és a dir *presocial*, sobre la qual es fonamenta la superestructura del jo i de la societat. Avui dia, però, aquelles velles aproximacions teòriques de caire essencialista que entenien el cos biològic com el cos real i que servien per *naturalitzar* allò que de fet té la seva raó en la societat han donat pas a altres visions que entenen el cos bàsicament com a producte social i, en conseqüència, altament mal·leable i molt inestable.

Aquest àmbit del congrés, per tant, es refereix a la construcció del cos al llarg de la història des d'una perspectiva social i cultural, a tot allò que té a veure amb l'elaboració social del cos, la producció d'elements d'identitat, alteritat o gènere, al cos com a espai de producció ideològica, a la producció biològica en la mesura en la qual està mitjançada per la cultura...

2. Transformacions

Més enllà del fet que el cos sigui un producte històric, els cossos, al llarg de la seva existència, es van sotmetent a diverses transformacions. La presentació pública de la persona no s'entendria sense les concepcions, pràctiques i experimentacions a l'entorn de les transformacions dels cossos.

Aquest àmbit del congrés prendrà també en consideració la problemàtica de les modificacions corporals que, d'una manera o altra, practiquen totes les societats i que van més enllà de les finalitats merament terapèutiques (tatuatges, pírcings, deformacions, amputacions...).

3. Usos

El cos humà és el primer i més natural dels instruments. Però és el grup, és a dir, la societat qui fa que les tècniques pròpies d'aquest instrument es diferenciïn segons quin sigui el grup i el moment històric que li toca viure. Com que no hi ha un comportament natural en relació amb el cos, convertir-se en un individu social implica determinats aprenentatges de tècniques corporals.

Aquest àmbit del congrés ens permetrà parlar del cos com a instrument, de les diverses tècniques corporals que cal aprendre per a finalitats molt concretes en els més diversos àmbits de la vida quotidiana i en els comportaments ritualitzats.

4. Representacions

Arran de la centralitat del cos, tots els sistemes socials han donat una gran importància tant a la seva conceptualització com al control dels membres de la societat pel que fa als aspectes corporals. El mateix cos es pot entendre com a discurs, i no costa gaire veure el paper del cos humà com a eina o arma de domesticació i disciplinament, identificació, subjecció i resistència. Parlar del cos en els discursos socials vol dir analitzar quin és el seu lloc en les creences, les pràctiques científiques i polítiques, els ordres simbòlics.

Aquest àmbit del congrés analitzarà el cos com a expressió, com a text, com a símbol i, així mateix, intentarà dilucidar com s'articulen i vehiculen els diversos models socials de representació del cos. Per tant, se centrarà en les *representacions*, tant en el sentit del conjunt de conceptes, percepcions i significacions amb validesa social sobre el cos, com d'aquelles formes materials o simbòliques que reten compte d'aquesta realitat.

Celebració del congrés:

DATA: 28-31 de gener de 2009

LLOC: Institució Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona

Presentació de comunicacions:

Cada comunicació comptarà amb 30 minuts per exposició i debat.

Llengües: català, castellà, anglès i francès

Data límit de lliurament de les propostes: 15 de setembre de 2008

Caldrà adjuntar títol i abstract (d'unes 300 paraules), tot indicant l'àmbit concret del congrés en el qual es vol presentar la comunicació

Inscripcions: congrescos@bicat.csic.es

Quotes d'inscripció:

Abans del 31.12.2008: 40 €

Posteriorment: 50 €

Estudiants: 25 €